

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit à 2 D, do 100 vrst à 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravitelj: Knaflova ulica štev. 5, prizl. — Telefon štev. 304.

Uredništvo: Knaflova ulica štev. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Kako se je začelo?

(Uvod k letosnjem obletnici Rapalla.)

Tedaj je vzel Asquith Supilo svinčnik in je potegnil na njegovem načrtu linijo, s katere je v glavnem odrezał pričakovanje, kar je kasneje obsegal Londonski paket, in je stavljal Supilo vprašanje: Ali bi bilo to težko in bolestno, ako bi Italija zahtevala te kraje?... Te besede so pomenile v resnici katastrofo. Se danes nas iznenadila z ozirom na datum, ko so bile izgovorjene (v novembra leta 1914).

Pod naslovom »Prvi diplomatski koraki« priobčuje 7. številka »Jugoslov. Njive« odlomek iz velikega dela dr. Milade Pavlove, ki izide novembra meseca v Zagrebu pod naslovom »Jugoslovenski odbor«. Knjiga bo obsegala nad 500 strani in bo podajala na podlagi še neobjavljene gradiva delovanje »Jugoslov. odbora« za časa vojne. S tem delom bo pojasnjena važna stran našega boja za osvobodenje.

Pisateljica popisuje najprej nade prvih dveh mesecev vojne, ko smo vsi misili, da ima antanta jasen načrt in program glede nas. Toda kmalu se je pokazalo, da antanta ne pozna našega vprašanja. Italija — ki je bila takrat še »nevtralna«, — si je začela pripričljati tla med antanto.

Naši emigranti v Rimu so opazili nevarnost.

Ljuba Mihajlović in Meštrovič sta se bala, da bi italijanski dobrovoljci zasedli dalmatinsko področje in nevarno je bilo vidi, da bi se Slovenci in Hrvati kompromitirali. Zato je Meštrovič sklenil, da emigracija obvešča antanto o mišljenu jugoslovenskega naroda v Dalmaciji in Primorju.

Dne 28. in 29. septembra 1914 so bili sprejeti v sporazumu s srbskim poslanikom v Rimu pri francoskem, ruskom in angleškem ambasadorju dr. Trumbič, Ivan Meštrovič in Frano Supilo. Glavni namen te avdijence je bil opozoriti predstavitelje antante na slovenski značaj Gorice, Trsta, Istre in Dalmacije, da so torej italijanske aspiracije na te kraje neupravičene in naj se ne dovoli na njih nikakna akcija eventualnih italijanskih dobrovoljcev.

To je bil prvi diplomatski korak »Jugoslov. odbora«, ki takrat še ni bil osnovan. Omogočil ga je Ljuba Mihajlović.

Članek popisuje natančneje kako so uspele te avdijence. Francoski ambasador je bil g. Barrere, o katerem je leta 1915. rekel grof Berthold, da je ukral Avstriji — srce Italije. Poslušal je pazno razlagajo naših zastopnikov in obljubil, da bo vse sporočiti svoji vladu; priporočal pa je diskretnost in končno obžaloval, da nima Srbija 200.000 mož, da bi s kopnega zavzela Puli. Sicer se je videlo, da je precej — neinformiran.

Ruski ambasador je bil Anatol Nikolajević Krupenski, pristren predstavnik svoje vlade. Naše razmere so mu bile popolnoma neznane. Naše zastopnike mu je predstavil tajnik Mjasojedov, ki se je na vitez delal Slovana in je dal našim v vsem prav. Krupenski je poslušal vse kakor da sedi na trnu in končno prosil pismenih predlogov, češ da si ne more vsega zapomniti. Ko je Supilo rekel, da je Jadran edino odprtlo slovensko more, se je začudil — razumel pa ni ničesar. Naši so pozneje izročili ruskemu poslanstvu pisani memorandum, ki pa ni bil odposlan v Petrograd, marveč Mjasojedov je sam napisal poročilo, da bi se s tem prikupil na zgoraj. Supilo je predal tem diplomatom celo zemljevid italijanskega zavoda iz Bergama »Arti Graphiche«, kjer so bili naši kraji označeni kot hrvaški in slovenski tudi do — Udine. Tudi ta zemljevid je Mjasojedov poslal v Rusijo. — Krupenski pa je takoj po tej avdijenci obljubil v imenu ruskega carja Italiji, da bodo izpuščeni vsi italijanski vjetniki, doma iz Trsta, Istre in Dalmacije, in iz Rusije prepeljani v Italijo v dokaz, da so ti kraji — italijanski (Krupenski je bil potem že pred revolucijo ferazoniran in je umrl v Rimu.)

Angleški poslanik je bil sir Rennel Rod o d., tip angleškega diplomata. Spremljel je naše zastopnike zelo ljubezljivo. Razumel je takoj njih načrt. Poznal je

Poslovno - koaličjska vlada K. Timotijevića na vidiku.

Imenovanje vlade jutri, v sredo? — Koaličjsko vlado naj bi tvorili radikali z nekaterimi parlamentarnimi skupinami iz ožjega bloka?

Beograd, 4. novembra. (Izv. Ob

12.) V rešitvi že nad pol meseca trajajoče vladine krize je beležiti danes popoldne značilen preokret, ki so ga povzročili radikali s svojo taktiko. Že snoci in osobito danes dopoldne se je v radikalnem klubu kondenziralo predsticanje, da je nemogoče ustvariti širšo vladino koncentracijo, kadar je to pravotno nameraval g. K. Timotijević kot mandatar krone. Taka širša koncentracija je nemogoča, ker v njo ne morejo odnosno nočijo vstopiti radičevci, səmostnosti demokratije in zemljoradniki. Radikali tolmačijo položaj tako, da je mogoče ustvariti samo koaličjsko vlado in to iz radikalov in ožjega bloka, odnosno iz parlamentarnih skupin tega bloka. V nasprotnem slučaju radikali smatrajo, da mora g. Timotijević vrniti poverjeni mu mandat, ali zaprositi krono, da dobi njegov mandat drugo obliko, v vsakem drugem slučaju pa je potrebna določitev novega mandatarja.

Radikali misijo in računajo, da more g. K. Timotijević sestaviti tako koaličjsko vlado pod temi le pogoji:

a) Nova poslovno-koaličjska vlada naj se odpove vsakemu specijalno-političnemu ozadju. Ona mora biti poslovna s cilji, da se rešijo najnujnejši zakoni, kadar je to že označil mandatarju. Pogoj je v celoti še niso znani in izročeni zastopnikom tiska.

b) Poslovno-koaličjsko vlado sestavi g. Kosta Timotijević. Ministrstvo zunanjih zadev in ministrstvo notranjih zadev pripade brez vsake rezerve radikalom. Ostali ministrski portfelji se razdelijo med posamezne parlamentarne skupine koaličjske vlade v številčnem razmerju 107 : 75.

Supilo je povabil dr. Trumbiča v Florenco, da se posvetujejo o nadaljnih načrtih. Dospel je tudi dr. N. Stojanović, ki je bil 7. novembra z Dušanom Vasiljevićem prišel in Niš. Ker se je med tem v Italiji čimdalje bolj Širila agitacija za Trst in Gorice — so sklenili, naj se Supilo vrne v London, da zainteresira svet za naše pravice v Primorju.

Supilo je odšel zopet v London in najprej pridobil za našo stvar časopisje, kolikor je bilo mogoče.

V angleškem zunanjem ministrstvu je sprejel Supila (v novembri 1914) najprej Mr. Clark, potem pa min. predsednik Asquith. Tu je Supilo spoznal, da pripravljajo Italijani za kulisi — londonski pakt. Asquith ga je povabil na obed in potem sta govorila v francoščini o — jugoslovenskem vprašanju. Supilo je kazal naš položaj na zemljeplini mapi. In tu se je zgodilo, kar smo zgoraj citirali. Italijani so bili že septembra leta 1914 začeli diplomatsko akcijo za naše kraje. Supilo je spoznal, da je treba hiteti in prisoli Asquitha, da se zavzame za naše pravice. Bilo je že skoraj prepozno. Supilo je na to odšel in Niš in v Petrograd ...

Zdi se nam važno po desetih letih obudit spomin na te dogode, kajti kmalu bomo zopet slavili obletnico Rapalla. Po naši domovini pa vladajo ljudje, ki takrat — pred 10 leti — niso žili ven v Evropo reševati našega naroda — ampak so doma ščuvalli proti Srbi in slavili avstrijske zmage ter s tem enemogočall akcijo naših emigrantov. Kako bi bilo drugače, da takrat niso vpoštevali »narodne volje« (ako bi bili imeli kaj možganov in poguma in pred vsem kaj jugoslovenskega čustva in domoljubja! Tako pa so delali »voljo naroda« in z njim služili Avstriji in Nemcem! — Šele ko so drugi izvršili delo prevrata in je narod spoznal svojo zmoto, so se vseledi ti gospodje zopet na »narodno voljo« in so bili za Jugoslavijo, ko ni bilo več treba žrtvit in je povsod kazalo samo dobiček. Egoisti!

Kakšne klaverne politike imamo danes v ospredju! Zato je tako pri nas. In zdaj, ko bi bilo kaj treba žrtvovati za državo, se zopet sklicujejo na »narodno voljo« in so proti državi, ki so jo drugi z žrtvami gradili. Tako so ves čas doma in pred svetom slabili naš narodno silo, zakrivili Rapallo in koro-

dikalov s tremi točkami in pojasnili, ki jih je podal pisemno Kosta Timotijević radikalnemu klubu.

Ker je kraljeva želja, da se naj končno reši še danes, postaja v narodni skupščini že v prvih jutranjih urah zelo živahn. Prevladuje optimizem, da se med Timotijevičem in radikalni doseže sporazum. Ni pa izključeno, da bo Kosta Timotijević po navodilih načelnikov ožjega bloka moral nekoliko spremeniti, drugače popolnoma opravičene zahteve radikalnega kluba. To pa bi pomenjalo, da lahko še danes nastopi težka in mučna situacija v krizi, katere še nismo doživel v zgodbini parlamentarizma.

Do v gorenji obliki objavljene pogoje smatrajo za primerne, da se ustvari generalna platforma in spoje pogoji ra-

ODLIKOVANI ITALIJANSKI VOJSKOVOĐI.

Rim, 4. nov. (Izv.) Rimski ministri svet pod predsedstvom Mussolinijem je na včerajšnji seji sklenil, da se povija generala Cadorna in Diaz v vojna maršala, poveljnik mornarice Thaon de Revel pa v velikega admirala.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.55.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Lipovi h�di, od 20 cm prem. naprej, od 2 m dolž., zdravi, lepo blago, fco nakl. postaja, 100 kg, 3 vagone: denar 60, blago 65; zaključek 60; deske 25, 30 mm, III. vrsta, fco meja: denar 530; jelševi plohi od 27—85 mm, fco meja: blago 800; brnski les po uzancih Ljublj. borze, fco nakl. postaja: denar 25; bukovna drva, obrubljeni, fco nakl. postaja, 2 vagone: denar 19, blago 19, zaključek 19; testoni od 2.25 m, 28 cm od 10—29 mm, media 32 cm, fco meja: blago 600.

ZITNI TRG

Pšenica, domaća, fco. Ljubljana, denar 300; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 435; koruza, bačka, par. Ljubljana, blago 335; oves, bačka, par. Ljubljana, blago 340; fižol, ribničan, orig. fco. Ljubljana, denar 440; fižol, ribničan, očiščen, b/n, fco. Postojna, trans. blago 540; fižol, prepelčar, orig. fco. Ljubljana, denar 450; fižol, prepelčar, očiščen, b/n, fco. Postojna, trans. blago 550; fižol, mandalon, orig. fco. Ljubljana, denar 400; fižol, mandalon, očiščen, b/n, fco. Postojna, trans. blago 500; fižol, rjav, orig. fco. Ljubljana, denar 410; lane, par. Ljubljana, denar 680; pšenica na moka, bas. 80x, bačka, fco. Ljubljana, blago 625; pšenica pol debeli otrobi, b/n, fco. Ljubljana, blago 220; orchi, b/n, bela sušeni, brez koščakov, fco. nakladačna postaja, denar 725.

EPEKTI.

2 ½% drž. renta za vojno škodo 110—113, 7% invest pos. iz l. 1921. 63 ½. Celjska pos. 210, Ljubljanska kreditna banka 210—230, Merkantilna banka 125—128, Prva hrv. šted. 916—922—Slavenska banka —, Nitrag 85, Strojne tov. in liv. 130—147, Združene papir. 112—118, Split Cement Portland 1400—1490, 4 ½% kom. zad. dež. bke. 89, 4 ½% zast. 1. kr. dež. bke. 17.

Zagrebška borza.

Dne 4. novembra. Sprejetlo ob 13.

Devize: Curih 13. 30—13.40, Praga 205.30—208.30, Pariz 361—366, Newyork 68.30—69.30, London 312.75—315.75, Trst 300.375—303.375, Dunaj 0.09675—0.09875.

Valute: dolar 67.25—67.75, lira 298—301.

Efecti: 7% invest pos. 1921. 64, 2 ½% drž. renta za ratno štetu 110—111, Ljubljanska kreditna 205, Centralna banka 29—31, Hrv. esk. banka 109—110, Kreditna banka Zgb. 108, Hipotekarna banka 56—57, Jugobanka 103—104, Praštediona 915—917, Slavenska banka 83—85, Eksplatacija 91—95, Drava d. d. Osijek 230—250, Šećerana, Osijek 840—850, Isis, d. d. 67—69, Nitrag 70, Gutman 725—735, Slaveks 230, Slavonija 73—74, Trboveljska 470—480.

INOZEMSKIE BORZE.

Curih, 4. okt. Današnja borza: Beograd 7.55, Praga 15.475, Berlin 1.235, Milan 22.50, London 23.56, Newyork 5.19, Pariz 27.15, Dunaj 0.007325.

Tržaška borza danes radi praznika ni poslovala.

Dunaj, 3. novembra. Devize: Beograd 1028—1032, London 322.500—323.500, Milan 3094—3106, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3717—3733, Praga 2115—2125, Curih 13.675—13.725. Valute: dolar 70.460 do 70.860, dinar 1022—1028, lira 3060—3080, ščeka krona 2102—2118.

Ški polom in zdaj hočeo razbiti še to, kar je ostalo.

Mi pa slavimo obletnico in se spominjam bojov in tripljenja — na čelu države pa stopajo očabni hinavci in egolisti, ki so bili krivi vseh nesreč prejšnjega in sedanjega časa.

Razmerje samostojnih demokratov k akciji Koste Timotijevića.

— Beograd, 4. novembra. (Izv.) Kasor smo že včeraj kratko javili, so samostojni demokrati načeloma odkoprili sodelovanje v koncentracijski vlasti na podlagi izjav Koste Timotijevića in pojasnil, ki jih je dal voditev lju samostojnih demokratov Svetozarju Pribičeviću. Samostojni demokrati klub je v daljsem pismu in komunikatu pojasnil razloge za to odkoprilev. Samostojna demokratska stranka kot naslednica in dedinja ideje bivše hrvatsko-srbske koalicije, ki je prva konkretno in stvarno izvedla sporazum med Srbi in Hrvati na temelju narodnega edinstva, ki je radi tega pretrpel pod bivšo Avstro-Ogrsko silra pregašnjanja, je 29. oktobra in 1. decembra 1918. v Beogradu pokazala plodove svojega političnega dela ter ugotavlja,

Predsedniške volitve v Ameriki. Izvolutev Coolidgea sigurna. — Velikanske stave.

— Newyork, 4. nov. (Izv.) Volitve predsednika ameriških držav se danes končajo ob 18. ameriškega časa. Računači da bodo rezultati znani 2 uri pozneje tj. okoli 2. zjutraj srednjeevropskega časa in da prispevki rezultatov v detekti zjutraj v Evropo. Velikanske stave. Razmerje stav za Coolidgea je znašalo sčas 11:1. Dopoldne 7:1. Republikanci so prepričani, da bo njih kandidat Coolidge zmagal s precejšnjo večino. La Follette je zanj čas mnogo izgubil.

— Washington, 4. nov. (Izv.) V posebni spomenici na poveljnika angleške armade je predsednik Coolidge omenil šestletno sklenitev vojnega premirja ter naglasil, da je treba manifestirati za večni mir in za mednarodno pravo o načinu bojevanja. Poziva Slovečanstvo k slogu in edinstvu.

»POLITIKA« IN »VREME« RADI RADICEVEGA GOVORA ZAPLENJENA.

— Beograd, 4. nov. (Izv.) Na ukaz no-tranjega ministra je beogradska policija včeraj ob 11. odpoldne prepovedala razširjenje »Politike« in »Vremena«, ki sta obavljala gotovo odstavke Radicevega govora, naperjene proti Ni. Vel. kralju. Obe uredništvi sta se proti prepovedi pritožili pri sodišču za mesto Beograd, ki je prepoved načeloma odobrila. Oba lista »Politika« in »Vreme« danes odločno protestirata proti konskaficiji ter se sprašujeta, koliko časa bodo sodne in politične oblasti še treple postopanje Stjepana Radića, ki meji na zločin. Radić je zagrešil v smislu zakona velik zločin, kršl zakon, a klub temu ni pozvan na odgovor, pozivajo pa se na odgovor om, ki same informira javnost točno in pošteno o govorih Stjepana Radića. Kar je dopuščeno Radiću, ni dopuščeno javnemu nimenju, da bi informiral pravilno svoje čitalce.

PRED SKLENITVILJO AVSTRO-ČESKOSLOVAŠKE POGODEBE.

— Dunaj, 4. nov. (Izv.) Českoslovaški zunanji minister dr. Beneš prispe 17. t. m. na Dunaj in ostane tam dva dne. Dr. Beneš bo gost avstrijske vlade oziroma prvi dan gost zveznega predsednika dr. Hajnicha. Prvi dan je namenjen raznim političnim konferencam. Sledi tudi razgovori o odobrenju nove definitivne trgovinske pogode, sklenene med obema republikama. Avstrijska vlada namerava dr. Benešu prediti sijajne bankete.

RADICEVE GROŽNJE BEOGRADU.

— Beograd, 4. nov. (Izv.) Zagreški dožinik »Politike« objavlja kratek razgovor s Stjepanom Radićem. Radičeva stranka smatra vlado g. K. Timotijevića, v katero vstopajo radikali s korupcionisti, za obnovitev radikalno-demokratske koalicije in to

da je sedanja, od Ljube Davidovića koncipirana ideja sporazuma oddalila Srbe od Hrvatov, ker se je »Slovenec« umetval sami s separatisti, republikanci in boljševiki, a je odklanjal Srbe in Hrvate, ki so že davnno izvedli sporazum.

Dalje komunikat konstatira, da program nameravane koncentracijske vlade nadaljuje politiko Ljube Davidovića. Po dogodkih zadnjih dni, po nečuvenih napadih radičevcev in po Radičevi odklonitvi vsake podpore vladu g. Timotijevića, ožji blok še vpraša, če je pretrgana vsaka zveza z Radičem. Samostojno-demokratički klub take politike ne more podpirati, nego jo bo popoljalo z vsemi zakonitimi in parlamentarnimi sredstvi.

na slabše, ker bodo demokratje morali kloniti pred korupcionisti, proti katerim so pričeli borbo. Radič zato napoveduje najstrožjo opozicijo in celo grozj z obstrukcijo. Od sedmice vlade je odvisno, ali ostanejo zastopniki HRSS v Beogradu ali zapuste Beograd in prično izvenparlamentarno borbo Radič stavlja danes izven vsake podpore manjšinu, gre v tej krizi samo za rešitev korupcionistov. Radič pa v to rešitev ne more pravljiti.

Anglija želi bolgarsko-jugoslovenskega prijateljstva.

— Beograd, 4. novembra. (Izv.) S svojega potovanja po Bolgarskem je prispev včeraj v Beograd predsednik balkanskega odbora v Londonu Sir Eduard Boyle, ki je postal predsednik tega odbora po pokojnem Buxtonu. Vodja balkanskega odbora je prepotoval vse važnejše kraje na Bolgarskem, posestil je Sofijo, mnoga mesta Bolgarska, tako Varna, kjer ga je sprejel kraj Boris in je bil obenem gost bivšega bolgarskega poslanika v Londonu Stančeva. Bolgari so ta politični poset izbrali v svoje namene ter so se povsod predstavljali Angležu mnogoštevilne deputacije, zlasti one makedonskih beguncev. Predsednik balkanskega odbora Boyle prihaja v našo kraljevino, da se natančno informira o naših političnih, gospodarskih in finančnih razmerah. Tako pri svojem prihodu je naglašal, da njegova misija ni enostranska in da stremi za tem, da se med Bolgarsko in našo državo vzpostavijo bratski in prijateljski odnosi. Glede makedonskega oz. makedonskobugarskega vprašanja je izjavil: »Makedonsko vprašanje res obstaja! Preprican pa sem, da se ta problem reši samo z dobro voljo Beograda in Sofije.« V daljših izjavah je g. Boyle dominant v Jugoslaviji splošno razširjeno mnenje, da balkanski odbor zasleduje bolgarofilske politike. To ni res. V tem odboru sede tudi osebnosti, ki goje velike simpatije do kraljevine SHS.

Politika balkanskega odbora sloni na dveh načelih in sicer: 1. Balkan balkanskim narodom! Nobeno vmešavanje inozemstva v notranje razmere Balkana, kar je bilo pred vojno pod Avstro-Ogrsko in Rusijo. 2. Vzpostavitev prijateljskih odnosa med balkanskimi narodi. Predsednik Boyle je izrazil prepricanje, da bodo nova pokolenja mnogo pripomogla za prijateljsko zbljanje med Srbijo in Bolgarsko.

Na kolodvoru so predsednika Balkanskega odbora sprejeli zastopniki zunanjega ministritva. Predsednik Boyle bo tudi povabljen kot gost našega kralja.

Politične vesti.

— Poštene levite bese danes »Slovenec« svojemu zavezniku Radiću. — Proglaša ga za tepcu, strahopetc in — pijačana, sploh piše o njem v tonu, kakor se sicer govori o človeku, ki nima nobene pravice, da bi ga poštena človeška družba uvaževala. Predvsem je zanimivo, da očita Radiću, da govor iz njega — vinski duh. Javna tajnost je bila doslej, da ima Radić svoje filijske navadno v ne baš trenzem stanju. Dasi je bilo to notorično, vendar tega doslej še ni nihče niti najhujši Radićev naprotnik, iznesel v javnosti. »Slovenec« je prvi, ki to ugotavlja o svojem zavezniku, ki ga je še nedavno tega koval v zvezde in ga predstavljal slovenski javnosti kot poosebljeno pasmet in politično modrost. In sedaj označuje istega Radića za moža, ki ga sploh ni smeti jemati za resnega, ker itak govore iz njega samo — vinski duhovi. Takšen je torej Radić v svoji pravi položbi po spričevalu, ki mu ga je: »Iščal njegov zaveznik »Slovenec«! In ta mož je imel od julija sem v naši državi po dr. Koroščevi zaslugu prvo besedilo! Ali se je potem čuditi, da so v državi zavladale razmere, da o njeni usodi in bodočnosti obupujejo že celo najboljši patrioti?!

— Iz Radićeve govoril slava vest! Na sobotnem svojem shodu v Zagrebu je Radić govoril tudi o zaroti, ki jo baje snujejo proti njegovi osebi in vsem vo-

= Tako je s pametjo. Ko smo po imenovanju Ljubovičevega kabineva vprašali glavne inžitorje tega eksperimenta, kakšno stališče zavzame nova vlade napram Radiču, se je »Slovenec« potrkal samozavestno na prsa, če tudi z Radičem poide, ker so tigri pameči. Ta pamet se pa ni obnesla, zato: »Slovenec je posvetil danes Radiču uvodnik, v katerem boste včerajšnjemu zavezniku také levite, da se bo Štipica lepo zahvalil za družbo s klerikalji. Ekerikalna pamet je začela tako šepati, da »Slovenec« že namiguje na razpad federalističnega bloka, ko sklepa svoje levite z besedarni: »Upajmo, da se te razmere v Jugoslaviji dosežejo, če treba tudi brez Radiča.«

= Pred izbruhom železničarske stavke v Avstriji. Dunaj, 4. novembra. Včeraj je bila dašja konferenca zastopnikov generalne direkcije avstrijskih zveznih železnic z zastopniki treh železničarskih organizacij. Železničarska uprava je naznanihla zastopnikom železničarjev svoje stališče k zahtevam železničarjev. Zastopniki organiziranih železničarjev so izjavili, da naznajo sklep oz. predlog železničarske uprave Štampon organizzacij, ki bodo odločali ali načrto in železničarsko stavko. Splošno upajo, da lodo pogajanja uprave z železničarji ugodno končala.

= O naši krizi razpravljajo tudi sovjetski listi, ki dobivajo informacije z Dunaja. »Kampanja srbskih vojaških in dvornih krogov« pišejo moskovske »Izvestija« v eni zadnjih številki, »načelu z jugoslovenskim poslanikom v Parizu dr. Spalajkovićem, predstavlja resno opasnost za sedjanje vladno velenje. Na kraljev pritisk je Davidović po brezuspešnem poizkusu sestaviti koncentracijsko vladu z radiči in Radičem očvidno pripravljen obrniti Radiča hrbet. Davidovičevi demokrati, Slovenci in muslimani, ki so bili doslej Radičevi zavezniki, so po zagrebški rešoljci vodstva HRSS objavili komunikate, v katerem pravijo, da po Radičevi resoluciji ni več mogoča politika spoznega. Ta komunike pomeni začetek razpada sedanja vladne večine. Če pride na krmilo vlada nacionalnega bloka, se notranje politična borba v Jugoslaviji še bolj poostri, ker bo HRSS poslana v skrajno levo opozicijo.«

= Komunistično delavstvo in HRSS. Dunajski dopisnik »Izvestije« poroča o nedavnem zborovanju neodvisne delavške stranke Jugoslavije (komunistične) v Zagrebu, kjer je govoril tajnik stranke Kaclerović. Govoril je o notranjem položaju Jugoslavije, o prejšnji vladi in o težkih ekonomskih ter političnih nalogah, ki čakajo jugoslovensko delavstvo. Sedanja vlada, je izjavil Kaclerović, nadaljuje politiko prejšnje. S tem, da je HRSS pripravljena vstopiti v Davidovičev kabinet, je ona faktično kapitalizirala pred monarchizmom in militarizmom v prid kapitalizmu. Mi bi zelo radi, je dejal Kaclerović, da se Radič odreže te taktike, ker si iskreno želimo enotne fronte delavcev in kmetov. Mili radi, da se HRSS enkrat za vselej iznebi pacifističnih iluzij glede mirne rešitve nacionalnega, agrarnega in mnogih drugih vprašanj. Naše stališče glede agrarnega in nacionalnega vprašanja je enotna fronta delavcev in kmetov, ki naj ustanovi kmetsko-dejavnost vladno v federativne republike.

= Hujskanje HRSS po Delmaciji. Radičeva stranka se je vrgla z vso silo na Dalmacijo. Radič sodi, da so posebno v Dalmaciji za hujskanje ogrožena. Tako je bil 1. t. m. shod v Drnišu, 2. v Solinu, na dan 9. t. m. je napovedan shod v Kamenmostu. V Šibeniku so pričakovali, da pride sam Štipica Radič, pa ga ni bilo, ker on ima ob nedeljah v prazničnih svoje shode bližu Zagrebu: namesto njega pa je prišel Pavle Radič, ki je bil sprejet baje zelo slovensko.

Dinarski dan na korist neodrešenih bratov!

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani je razpolavljal na vse svoje podružnice, na razna prosvetna društva, župne urade in druge korporacije tiskani oklice glede priredbe in organizacije »Dinarske« dne po vsi Sloveniji v nedeljo 9. novembra.

Jugoslovenska Matica se tem potom ponovno obrača na vse narodno četeče prebivalstvo Slovenije, da organizira v svojem okolišu »Dinarski dan«, kajti potrebe na Primorskem in Koroskem so vsaki dan večje in nujnejše. Zato more biti tudi naša pomembna zasluženja bratom tem izdatne.

V doseglo denarnih sredstev naj alziti tudi »Dinarski dan«. Vsak Slovenec mora dati vsaj 1 Din. Vodilne in agilne osebe v vsakem kraju prosimo, da prirede nabiralno zbirko v nedeljo od hiše do hiše, od osebe do osebe. Pobira naj se na javnih mestih, na deželi, posebno pred cerkvijo, pred ali po končani službi božjih.

Dinarski dan naj jamči našim tam predko, da nismo pozabili na nje ter da jim hčemo pomagati, da vstrajajo kot dobr in zavedni Slovenci na svojih rodnih tleh, čeprav tlačeni in izpostavljeni pod tujim govorom.

Zato vsi na delo in uspeh ne izostane. Zneski naj se nakažejo na: Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

Samo še danes

v sredo, dne 5. novembra 1924 se predvaja velik
POLA NEGRI - FILM
ŽIG SRAMOTE

BABY PEGGY — **Ljubljena New Yorka**
v krasni 6 dejanski drami
Pošnetki iz Italije, prekomorska vožnja v Ameriko in New York

KINO IDEAL

Naš odgovor.

n in se v bodoče ne bo ničesar spremeni. S prezirom prehaja »Slov. Narod« preko klepetniškega članka, ki ga je včeraj priobčilo Ravniharjevo glasilo in v katerem se trdi, da je »Slov. Narod« »zopet prodane. Prodane so le duše, ki so to klepeto napisale. Da karakteriziramo moralno, iz katere izvira navidezno ogorčenje »Nar. Dnevnik«, naj pa s svoje strani ugotovimo le eno dejstvo: Edini politiki, ki so »Slov. Narod« prodajali, so bili gg. Ravniher in nekateri njegovih ožji somišljeniki. V poseti prečasnega števila akciji so namreč ti gospodje svoje delnice nudili za masten dobitek na prodaj in res so jim je posrečilo, ih spraviti v denar in to baš tistim, katero so proglašali za sprotnike starih tradicij našega istal.

Njihova kurčja je na sredu ostala brez zlih posledic. S septembarskim avanžiranjem manom, je, kakor rečeno, »Slov. Narod« za vedno rešen vsake odvisnosti in zlasti tudi dobičkarskih špekulačij gospode, v katere imenu je menda »Nar. Dnevnik« napisal svoje klepete. Sapienti sat!

Perme 1 mesec težke ječe in morajo plačati Habjanu za bolezine in izgubo zasluga 2200 dinarjev vse stroške in bodo morali plačati brzkone tudi bolniške stroške, če bo še fant v bolniču k operaciji.

— Morilce Antce Tomašič obsojen na smrt. Poročali smo o strahovitem zločinu, ki ga je izvršil Italijan Pietro Vergolini nad 9letno Antco Tomašičevom, rodnom Hrvatico, v kraju Garby v Ameriki. Italijan je delikto zvabil v avtomobil, jo odpeljal na samoten kralj, kjer je zadostil svoli pohotnosti in jo nato zadavil. Vergolini je bil 14. t. m. obsojen na smrt na električnem stolu. Sodbo je izrekel sodnik Martin Smith.

Zrakoplov Z III

ki je pred kratkim tako silajno prepljal Ocean med Evropo in Ameriko, je, kakor nam je bilo dozdroj izjavljen, med drugim imel v svojih izbornih opremiljnih pisarniških prostorih nameščene pisalne stroje ERIKA. Izbrali so bili v to svrhu stroj te znamke, ker so lahki in jalo trepiči. Dobijo se pri generalnem zastopniku The Rex Co. v Ljubljani. 6766

Iz Maribora.

— Imenovanje. V mariborski splošni bolnici je bil začasno imenovan za sekundarni dr. Adolf Wankmüller.

— Prisrčen sprejem »Ljubljanske Zvona«. Včeraj popoldne je prisrel iz Ljubljane pevski zbor »Ljubljanske Zvona« pod vodstvom pevovodje g. Zorka Preljeca. Na kolodvoru navzoči številne občinstva je došlo goste živahnemu pozdravljanju, na kar je v imenu pevskega zboru mariborske Glasbene Matice pevce pozdravil g. Arnuš, v imenu Zveze Pevskih društv ravnatelj Detela in v imenu jugoslovenskih nacionalistov g. Zorko. Za prisrčen sprejem se je v zveznih besedah zahvalil g. Zorko Preljecu. Gostje so nato odšli v mesto. Koncert se je vrnil zvečer v Götzovi dvorani. Uspej je stojajo.

— Samomor. Josip Arnsteiner, reducirani bančni uradnik je prisrel dne 1. tm. potri in obupan v stanovanje hišnice na Meljski cesti štev. 11 in se tam zastrupil. Hišnica

Brezvestno postopanje sedanja vlade.

V petek dne 31. oktobra so bili delavci v artillerijski radionicni nenašoma obveščeni, da odslj ne nima več posla, odnosno da ni za njihovo plačo razpoložljivega kredita. Niso bili sicer odpusčeni, brez dela in brez plače naj seveda čakajo, dokler se ne iztakne kje v vojnem ministrstvu kak kredit ali preostanek.

Že maja meseca je bilo v isti delavnici reduciranih nad sto delavcev; z ozirom na oženjene večinoma neporavnih. Ostalem osobi pa so zagotovili, da so definitivni.

Udarec tuk pred zimo se z redukcijo v maju niti ne da primerjati in odkriva vso gnilivo političnih strank, ki armadi ne dajo niti najnajnejsega. Artillerijska radionica v Ljubljani je po splošnem mnenju strokovnjakov najvzornejša in bi po proračunu in po nařaščajočih potrebah morala zaposlovati najmanj 300 delavcev. Zadnje število je bilo minimalno in je z nabavo materiala in z zaposlenjem minimalnega števila delavcev stalo državo trimesečno samo 500.000 dinarjev.

Gre torej samo za to malenkostno sveto, da se delo v delavnici nadaljuje in se strokovno delavstvo pridrži in plača za tri mesece. Pripominjam, da je del v delavnici čez glavo; zadnje število delavcev bi komaj izvršilo že pričeta dela v treh mesecih. Med tem časom bi ne bila vračanjena nova naročila. Če so bila v drugih vojaških delavnicah tudi take, je za armado katastrofalnega pomena; kajti po izjavah merodajnih faktorjev že sedaj vojaški transportni material skoro neuporaben in nujno potreben separatore.

V kolikor je delavstvo dobilo do danes informacij na merodajnem mestu, ki z vso energijo skuša rešiti krizo arzenalskega delavstva, je za nekaj časa izključeno misliti na plačo ali odpravno delavcev, še manj pa na kakovo državno brezposelno podporo. De-

lavstvo samo je deprimirano in hoče dela in za delo plačila. Pač žalostno, da mora nad 50 družinskih očetov, vsak ima povprečno 5 otrok, stati tik pred zimo na cesti in čakati milosti, obljub in zagotovil.

Včeraj so imeli delavci zaupen sestanek. Na tem so čisto stvarno proučili položaj. Posebna deputacija se je oglašila pri upravi »Artillerijski radionica Dravske divizijske oblasti«, kjer se je prepričala, da uprava ne zadene nikaka krivda. Za tem se je napotila k »Delavski zbornici za Slovenijo«. Ta bo do svoje strani ukrenila vse potrebno. Deputacija je končno šla še k velikemu županu dr. Špornu. Vodil jo je predsednik delavske zbornice, bivši poslanec Kopač. Veliki župan je deputacijo sprejel in položaj po referatih takoj razumel.

Sedaj gre za to-le: I. Delo v artillerijski radionici se absolutno ne sme in iz vojaško tehničnih ozirov ne more opustiti. (Podrobnosti ne smemo zapisati, ker bi utegnili škodovati interesu obrambe naše domovine.) II. Delavstvo pa ni odpuščeno, temveč poslano na nekakšen »dopust«, dokler uprava ne dobi potrebnih kreditov. Vsled tega ne more dobiti niti tiste brezposebne podpore, kateri bi po zakonu o zaščiti delavcev moral prejemati od državne borze rada. Zato bodo skušale vse intervencije doseči svoje: prvič, kar je glavno, dobiti dovolj visoke kredite, da se zajamči stalno delo v tem vojaškem arzenalu. II. da dobe delavci za časa brezposebnosti vsaj tiste podpore, ki pripadajo pravim brezposebnim.

Tako postopek z delavstvom vlada »dela, zakona in pravice«, v kateri sedate kar štirje slovenski klerikalni ministri!

Vkljub temu pa bodo tudi pri prihodnjih volitvah delavci šli zoper v ogenj za klerikalce! Kdaj bodo spreghledali?

slovenske Prage in vsekakor izmed najlepših v življenju!

— Dr. Rudolf Andrejka: Kropa in Kamna gorica. Krajepisno zdgodovinski poiskus s šestimi lesorezi Vladislava Beneschha; strani 36. Cena Din 15, se prodaja v vseh knjigarnah in pri Tourist office, Aleksandrova cesta. Založnik je pisec sam, tiskala je lično brošurico Delninska tiskarna v Ljubljani. — Pisc brošurice hoče vzbuditi s svojim delom zanimanje za naše lepe in zanimive kraje. Dočim so bili v 15. stoletju slovenski kmetje odvisni od tujih mogotcev, so bili Kropariji in Kamnogoričani svobodni in neodvisni od tuje gospode. Prvi naseljenici, ki so dali inicijativu za železno industrijo v Kropi in Kamni goricu, so bili skoraj gotovo Italijani, ki pa so se pomešali s slovenskimi okolincami in poslovenili. Slovenci so bili delodajalci, kakor tudi vsi delavci. To sklepamo iz dejstva, da povdarda baron Žiga Zois sam, da ga je naučila slovenske mati, ki je bila hči stare kamnogoričke fužinarske rodbine. Kakor so ostali delodajalci neodvisni od tuje gospode, tako ni vplival na delavcev v okolici naseljeni nemški kmeti in rokodelci. Bogati fužinariji so pošiljali svoje sinove študirat v Ljubljano in na visoke šole na Dunaj, od koder so se po večini zopet vrnili v domovino in bili ugledni uradniki in dosti pripomogli k gospodarski samostojnosti domačih krajev. Pisc se je dotaknil tudi kroparskih in kamnogoričkih običajev in pa tudi slovenske umetnosti, ki se je razvijala v tem delu naše domovine. Slikar Matijev Langus, dober prijatelj svojega gorenjskega sosedja Franceta Prešerna, in pesnik Lovro Toman, nama pričata, kako umetniško je bilo čutene Kamnogoričanov. Razmeroma malo razpravila pisc o zanimivih narodnih pismeh, po katerih se zlasti odlikuje Kropa in Kamna gorkica, kakor tudi o narodni oblikuji umetnosti. V to mu je bil obseg brošurice pač premajhen, ker bi razprava o tem lahko sama napolnila knjigo. Spretno se je dotaknil pravilje, na katerih sta Kropa in Kamna gorkica izredno bogati. Le žal, obžalovati je le, da se je mnogo teh pripovedek že izgubilo. Blagostanje Kroparjev in Kamnogoričanov je trajalo do približno 1870. leta. Ko so leli v industrijske svrhe izrabljati več vodne sile, so prenesli železno industrijo v Bohinj, končno pa na Jesenice, domača industrija v Kropi in Kamni goricu pa je jela padati. Delavec se je po večini izselil, šel je s trebuhom k kruhini, nekdaj tako imenitne fužinarske družine pa so tudi polagoma izmirale druge za drugo. Ostanek delavcev, ki je ljudi svoje rodne kraje in se ni fotel izseliti, se je poskušal rešiti in ustaviti so »Zrehljarska zadružna«, ki pa vsiedtu konkurenco in posebno radi oddaljenosti od železnice le prav težko izhaja. Pisec nas prav spremeno vodi po navedenih krajih in nam slika lepo preteklost Krop in Kamne gorce. Dobro bi bilo, da bi nujno večer prepoznašo še druge zanimivosti naše domovine.

— Razstava jugoslovenskih slikarjev Dobrovič in Popovič v Pragi. V petek je bila otvorjena v dvorani »Manesa« razstava slik naših dveh jugoslovenskih umetnikov Petra Dobroviča in Branka Popoviča. Pri otvoritvi so bili zastopniki vlad, umetniških in literarnih krogov, poslanstva SHS in jugoslovenskih kolonije. Oba umetnika se predstavljata kot borca novih moči in jugoslovenskih slikarstv, osvobojenih od starega akademizma. V razstavi je 62 slik. »Češkoslovaška Republika« pritočuje v podlistku razgovor s Popovičem o jugoslovenski umetnosti. List prinaša tudi sliko Branka Popoviča, ki je profesor na beogradskih univerzitetih.

— Izložba slikarja Hansena v Beogradu. Pod pokroviteljstvom »Jadranske Šterže« je bila otvorjena 1. tm. v Beogradu izložba slik g. Alekseja Hansena. Otvorjena ostane do 16. tm.

— Mestrovilčeva izložba v Ameriki. Te dni otvori naš veliki mojster g. Ivan Mestrovilč svojo izložbo v New Yorku. Prirejena bo v velikem »Brooklyn muzeju«. Mestrovilč ima, kakor v Evropi tako tudi v Ameriki dober slavos v občinstvu je pozornost na njegovo izložbo. Strelinski prijatelji pa mu pomorejo, da se razstava iz Newyorka prenese še v druga velika mesta, tako da spozna stanje naše umetnosti vse Amerika. O njegovih izložbah pišejo obširno vsi ugledni in prestižni ameriški listi.

— Jugoslavenska Nitva br. 9. od 1. novembra donosi na prvome mestu članek F. Iliešča o značenju H. Slenkiewicza. Dr. P. Skok javlja se esejem o nedavno umrlem francuskem književniku A. Franceu. Dr. B. Adžija izvješčuje o medjunarodnom kon-

gresu za socijalno politiku u Pragu. Dr. Vilimovnikovi prikazuje literaturu o Budhi. Beletrističkim prinosima javljaju se Stanko Tomašič (nastavak romana) te Fran Alfirevič in Ilij Mamuzič (pjesme). U pregledu imade članaka od N. Fedorova, A. Barca, Bože Lovriča, dra. M. Preloga, dra. P. Skoka, dra. V. Flešča, M. Radeke itd. o različitim književnim, naučnim in političkim problemima.

Pozor! Elitni Kino Matica vodeči kino v Ljubljani, Vam prinaša vedno le najnovejše svetovne atrakcije.

Juliska Krajina.

— Slovenski otroški vrtci na Tržaškem so prenapolnjeni. »Šolsko društvo«, ki jih vzdržuje, potrebuje darežljivih rok dobrotnikov, da pomagajo in sicer je potreben takošnje prispevanje. Pred božičem se rado pobira v dobrdelne namene, naj bi se torej posebno v tem času številni dobrotniki spomnili potrebnih vrtcev.

— Zlata kolajna za Gorico. V zadnjih sejih goriškega občinskega sveta je mestni župan Giorgio Bombig britko potožil, da goriško mesto še sedaj nima zaslужne zlate kolajne, dasi je bila obljubljena že pred sedmimi leti pod takratnim vojaškim komisarjem Sestilijem. On je predlagal, da mora dobiti goriško mesto za svoje trpljenje primerno odlikovanje, toda tega odlikovanja doslej še vedno ni. Gorica pa baje silno hrepeni po obljubljeni zlati kolajni. Sprejeta je bila resolucija, ki spominja vladu in vojaško oblast na dano občubo, glede katere pričakuje, da se sedaj nemudoma izpolni. Kaj bo počela Gorica z zlato kolajno? Ali mislijo mestni očetje, da mora s tem ponovno mesto in mu pričara nazaj dobro življenje. Gorica ima naslov »svetek in sedaj ji manjka samo še zlata kolajna. Potem bo menda... pravil, pravček invalid.

Sokolstvo.

— Sokolsko gledališče v Radovljici vprizori kot proslavo Meškove petdesetletnice v nedeljo, dne 9. t. m. ob polstih potoplene narodno igro »Na smrt obsojeni?«. Dejanje igre se vrši v predvojni dobi na slovenskem Koroškem in nam kaže bolj našega ljudstva za svoj narodni obstanek. Da bodo scene izvedene tem naravnejne, sodeluje pri tji predstavlji okrog 60 ljudi. Igra, ki se vprizori samo enkrat, se vrši radi tega popoldne, da je dana prilika tudi zunajnim gostom, da jo posesti.

284/n

Turistika in sport.

PRAVILNIK SPD ZA ZIMSKI OBISK KOC.

SPD. dovoljuje, da uporablja turisti in zimski sportniki njež planinske postanke izven poletne sezone. V ta namen da društvo napravi od vseh svojih planinskih zavetisk, ki prihaja za turistiko in šport v poštev, po več ključev in sicer za vse koče v Triglavskem pogorju po 3 ključev, za ostale koče pa po dva ključa. Po en ključ od vsake koče bo spravljen v društveni pisarni SPD, po en ključ pa pri zaupniku, oziroma oskrbniku koče. Pri kočah, ki so dostopne in iz raznih izhodišč, kakor n. pr. Triglavsko koče, bo spravljen po en ključ Triglavskih koč v Bohinju, po en ključ na Mojsstrani.

Zimski turisti in športniki smejo posečati koče po zimi le pod vodstvom odbornika Osrednjega odbora, ali avtoriziranega vodnika ali v to posebej pooblaščenega zupnika.

Vsek zimski izlet se mora najmanj 3 dni pred odhodom pripraviti v društveni pisarni. Hranitelj ključev, tj. pisarna Osrednjega odbora, kakor tudi zaupniki na dejeli, morajo voditi točno evidenco posetnikov koč po zimi. V ta namen morajo vpisati v posebni knjigi vse izletnike imenoma, navesti dan in sosedno izm. izletu.

Hranitelji ključev smejo izročiti ključev od koč vodjem izleta samo proti pismenemu dovoljenju društvenega predsednika ter proti plačilu za zimski poset posebej določenih pristojbin.

Voda izleta mora tudi podpisati poseben reverz, v katerem jamči osebno za vso

zanesljivo.

— Da se je tudi pričelo s počasnim prometu pa glavna reč. A ne samo pri osebju, ampak tudi pri pisarniških potrebščinah poštna uprava ali inklini ali pa izročila njih poslovanje občinskemu uradu. Pri počasni upravi, da ostale še nadalje v državnih rokah, je število uslužencev znatno reducirano. Navadno je pri počasni upravi samo ena uradniška moč in pa sluga, ki prenaša pošto s kolodovra in na kolodvor ter dostavlja pisemske pošiljke samo v počasnem krajcu. Iz vseh okoliških vas in selšč pa morajo ljudje po počasno hoditi sami. Da je počasna uprava s tem precej zmanjšala izdatke, je umetno samo ob sebi, a počasni promet pri vsem tem prav nič ne trpi, ker je preskrbljen za dobre počasne zvezde, kar je v počasnem prometu pa glavna reč. A ne samo pri osebju, ampak tudi pri pisarniških potrebščinah poštna uprava tako ključev in sicer za vse koče v Triglavskem pogorju po 3 ključev, za ostale koče pa po dva ključa. Po en ključ od vsake koče bo spravljen v društveni pisarni SPD, po en ključ pa pri zaupniku, oziroma oskrbniku koče. Pri kočah, ki so dostopne in iz raznih izhodišč, kakor n. pr. Triglavsko koče, bo spravljen po en ključ Triglavskih koč v Bohinju, po en ključ na Mojsstrani.

Zimski turisti in športniki smejo posečati koče po zimi le pod vodstvom odbornika Osrednjega odbora, ali avtoriziranega vodnika, je sicer holi vpričeno, a tudi bolje plačano. Da so bili državni nameščenci z odstavljanjem občinstvo prizadeti, je jasno. Mnogi med njimi so odšli za zaslujkom in kruhom na Francosko ter v daljnem Argentino in druge južnoameriške države. — Letno smo imeli dobro, predvsem došlo, da je bilo sene, strn se je tudi še precej obnesla, sadna je pa naravnost ogromno množino. — Zanimivo je dejstvo, da je vse, kar se uvaža iz Italije, drago, a nasprotno iz Jugoslavije počasno. — Priznano lepi so naši kralji, ali še vse lepih bi bili, ko bi živeli mi pod svobodnim solcem all ko bi bili vsaj deloma deležni pravic, ki nam gredo po mirovnih pogodbah. Žal, da smo koroški Slovenci že danes brezpravna raja. Eecedolov!

— Sedaj si je še upal pogledati lepo tukjo.

— Kdo ste? je vprašal nekaj v zadregi.

— Vajiti se je zravnala, kot je bila visoka in po globila svoj pogled v njegove oči.

— Jaz sem Vajiti, je dejala, princesa otoka Atiu in hčerka velikega angleškega kapetana Saksona.

— Kralj se je naravnost nasljal na krasoti te izredne ženske.

— Princesa otoka Atiu! Tako je razumel, kako visokega rodu je.

— Atiu je bil zmanjšano kraljestvo in podrejeno britanski kraljiji, toda vladarji so bili iz prastare rodbine in zelo slavni. Napoleon - Timotej - Paea III. je premagal svojo boječnost in podal Vajiti kot vrstnici svojo roko.

— Ona mu je pa ni nudila kar po domače,

temveč je pokleknila na eno koleno in po evropski

ščegi spoštivo poljubila kraljevo roko. Kralj je razumel vso ljubost in pravilnost te časti. Njegov obraz je kar žarel od veselja.

Noben podložnik se ni tako strogo držal

etikete.

Ali ga ni pred nekaj dnevi Mahina udarila po bradi, ker se ji je hotel malo bolj približati,

da občuduje obliko njenih ust?

Ali ni hotela Litija

neki dan stopiti s konja, ko jo je srečal na cesti

in hotel govoriti z njo?

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob osmih zvečer.

Torek, 4. novembra: Zaprt.

da svojih dokazov, da je le on pravi lord in dedič Gresteke, tih je in se odreče in gre po raznih prigodah nazaj v džunglo.

Dekle pa okrog sveta na jahti — na jahti seveda, kako pa drugače! Denar imaš, palača, avto in jahto in aeroplani in radio. Kdor tega v filmu nima, je revez.

Jahta, vihar, tresk, potop. Brodomci v čolnu — njih težave, vse to je popisano z izredno tehniko in spremnostjo.

Lepa Jane je rešena slučajno na isto obal, na kateri živi Tarzan. Nekdaj divjak, potem gentleman in chevalier, sedaj zopet opica, živi Tarzan v gozdu, lovi leve, eksercira s črnimi, kraljuje gorilam, najde staro svetopisemska mesto Ofir z zlatimi zakladi, lovi zopet leve — in pride na mesto, kjer se je izkrcala lepa Jane in z njo njen zaročenec, ki pa ni tak junak, kakor Tarzan, in je zato že tudi odslovljen. Lev pride in bi jih rad požrl, Tarzan pride, ubije leva. — Rokov — da, res, princip vsega slabega je v tem filmu Rus. Tako nekakšen boliševik. Dva Rusa, Pavlovič in Rokov, izdajalca, špiona, hohšapljerja, vsega zmožna. Dosedaj so kriminalni tipi takšnih romanov bili Angleži, Francozi, gentlemans. Po ruski revolucionji je to drugače.

Seveda se črni naklepni Rokova in Pavloviča ponesrečijo. Za nju je pripravljena francoska luhinja, Tarzan in Jane pa se vzameta in dobita deco in živita kot lord in lady Greystoke srečno in veselo in...»

... Stop! Nič srečno in nič veselo! Kajti falot Rokov je že zopet tu. Ušel je iz ječe in maščevalno sopiba. — Ročno najame parnik; ukrade Tarzanovega sina edinca — revček je že le dve leti star in tako srčkan! Tarzan leti na parnik po svoji poti, Jane po svoji, da rešita sina. Po zvijači ujetja, morata z ladjo. Tarzan izpostavi zlobni Rokov zopet v džungli, kjer so divje zveri, ženo in sinka pa odpelje po reki, no, po eni največjih afriških rek. Tarzan pa

premaga divje zveri, dresira panteria, izvežba gorile, ki tvorijo njegovo udarino četo, s to svojo vojsko dere za Rokom, je vedno v smrtni opasnosti, končno uide smrtnemu kolu, zavzame parnik, reši Jane, panter ubije Rokova, Pavlovič pobegne, iz Londona pride brzjavka, da je dete, ki je med potjo umrlo, bilo zamenjano in da živi pravi Tarzanov sinko doma in čaka, da se starši vrnejo s svojega dolgega, težavnega izleta, pokriti s slavo, toda namenjeni, da hočejo odslej živeti v miru.

To je bil že tretji zvezek. Četrji zvezek »Tarzanov sin« je mnogo boljši od drugega in tretjega ter je zopet enakovreden prvemu zvezku. Četrji zvezek ima zopet vrsto prekrasnih opisov prirode, sredi filmovega dejanja slike gora, dežel in mest, šume, peška, morja in skal in živali in viharja in drugih prirodnih pojavorov. Dejanje, v drugem in tretjem zvezku že utrdljivo, se zopet poživi. Četrji Tarzan je zopet »dober« Tarzan. Tarzanov sin je vredna, da jo bereš, vkljub temu, da tudi ona ne pozna časa in se godi takoreč v četrtri dimenziji, prav kakor film, ki zavrti slike drugo za drugo, da žive Julius Caesar in Jackie Coogan: v sodobni Ljubljani, kakor doma.

»Slovenski Narod« pričenja v četrtek prinašati četrto Tarzanovo filmsko epohu, roman »Tarzanov sin«. — S tem prevodom se Tarzan popularizira tudi Slovencem in postane širše dostopen. Nadaljnih osem Tarzanovih romanov, in morda jih bo kmalu 16, je pa napisanih približno po istem kopiju. Variatio — non delectat. »Sin« je zadnji zanimivi Tarzan. Kar sledi, je izdelek serije. »Tarzanov sin« je še »pohod v staro romantično deželo« in bo zato mnogokomu dobradošel. Film je to, kar je nekoč bil Pegaz.

Fedor Ljubov:

Mož za silo.

Konec.

Nepopisno in nepojmljivo... kakor da se je mesto čez noč spremenilo v krvavi simbol strašne ideje.

Stal sem pri oknu neke hiše na Nevskem prospektu za zaprto izložbo in sem opazoval skozi špranjo ogromni sprevod, zakaj so zapovedali buržuaziji zapreti vsa okna; kdor bi se bil protivil, bi dobil takoj svinca v glavo... in skozi to špranjo sem videl vse.

Okno moje strašno razvnete fantazije je spremljalo ogromni sprevod dvestočisi obesenih tja do Marsovega polja, kjer so bile nekoč parade carske armade, in ki je postal zdaj kraj te ne razumljive prireditve.

Mislite si prosim tega Volodarskega, čudovitja, kakor sem je vam opisal, ki je iznašel zakon o obveznem braku, da zadosti svoji pohotnosti po Ani Urusovi in ki je po mojem globokem prečiščanju plačal to pohotnost s smrtnjo, zadet od orjaške pesti Ilja Lapotekova.

Ogromne vence so nosili za njegovo krsto. Dvesto petindvajset takih vencev sem našel, potem sem omagal in nisem mogel več štetiti. Venci s širokimi rdečimi trakovi, na katerih je bilo napisano z zlatimi črkami:

»Vi ubijate ljudi, mi stanove!«

»Maščujmo se!«

»Smrt morilcem!«

In entuzijazem te množice... vera obubožanju... kakor bajka!

Bila je neka roka, ki jih je vodila. Roka Trockega v Moskvi.

Bila je volja, ki jih je oduševila, volja Ljedinja v Kremlju. Dvigala se je z Marsovega polja. Padala je na okrvavljeni in nesrečno mesto.

Pesem, mogočna in visoka, ki jo je peko dvestotisoč grl!

In potem so valovili nazaj v mesto.

Internacionalno na ustnah... v to gladjujočo puščavo, v zavesti samovolj-

nega uničevanja in bližajoče se svetovne revolucije, ki so jo sistematično prispravljali... O, bilo je grozno!

Peter Pavlovič je umolknil.

Nepremično je buljil nekaj časa tja proti jezeru. V mesecino, ki je plavala srebrovno po lahnu se zibajočih valovih.

Potem je dejal:

»O, kako je to lepo! Gore, ki jih boža mesečina, in voda, ki se stiska k lunu, kakor mi v blaženih trenutkih na grudi ljubeče žene.

Za vedno so nam iztrgali te zlate čase! Verjemite mi!

Opazil sem solzo v njegovem očesu, ki jo je skrivjal utrl.

Vprašal sem:

»In niste nič več čuli o onih treh?«

Planil je pokoncu.

»O katerih treh pa?«

»O Polji Tamarini, Ani Urusovi in Ilja Lapotekovu?«

»Nič več... o nobenem teh treh... nič več.«

Tako je odgovoril. »Le moja slutnja!«

»Kakšna slutnja?« sem ga vprašal.

Tedajci je začel iznova:

Čujte! Skoraj otroče je, če vam to povem, zakaj med tisoči boljševiških žrtv se izgubi v ogromnem Petrogradu vsaka sled. In vendar je med temi dogodki čudovita vez.

Našel sem neki dan nekaj med raztresenimi novicami »Krasne Gazete«.

Čujte!

Moja pozornost je doseglj vrhunec.

»Mogoče je, da gre za povsem druge osebe,« je ponovno izjavil Peter Pavlovič Kukunov, »toda ta reč je vendarle cudna. V duhu sem vsekako videl one tri, ko sem čital o tem, in vidim jih še danes kakor žive, če se spomnim teh dogodkov.

V neki javni hiši, ki so jo ustanovili boljševiki na Litejskem prospektu, je končalo neko mlado dekle s samomorom, ko je hotel vojak posiliti.

Sirota se je zadušila z lastnimi lasmi. Ta ostudna storija je bila opisana v

novinah zelo podrobno; zdi se mi, da sem vam pozabil povedati, kako divne lase je imela Polja Tamarina.

Te kodre sem občudoval, ko sem sedel tri dni pred posteljo, ki sem jo bil odstopil Polji, in nisem se jih upal dotakniti, ker se mi je zdelo, da sem oče te nesrečne in zapuščene deklice.

In še nekaj.

V železniških delavnicah se je prispetila nesreča.

Tudi o tem sem čital v »Krasni Gazette«, in sicer v isti številki.

Našli so nekega delavca z zdrobljenim črepnjem. Izkažen je bil takoj, da ga nihih ne spoznal... kdo ve zakaj... tako je vsaj poročala »Krasna Gazeta« — nikoli ga niso spoznali. Kako je pa del mož v kolesje stroja, tega baje ni nihče videl.

»To se mi zdi zelo čudno.«

... sem pa prepričan, da je bil nesrečen Ilja Lapotekov.«

O tretjem je pa moja slutnja povsem utemeljena.

Truplo mlade deklice, ki so ga po tegnili iz Fontanke, je bilo divno telo etvjetičarke Ane Urusove, o kateri ne vem, je li je postala žrtva Volodarskega, zakaj »Krasna Gazeta« je prinesla, vrag včemu, sliko njenega v mrtavnici ležečega trupla.

Tako sem še enkrat videl eno izmed rož Nevskega prospektu, umetnico Ano Urusovo, potegnjeno z vode, z odprtimi ustimi... ročici, ki so spletnale rdeča čuda poletja... se niso videle na sliki... in v črnih kodrih je viselo blato. Zdi se mi, da se nisem motil. Bila je njen silika.«

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Obnovite naročnino!

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše Ljubljana Tržaška c. 45 61 T

Čreva

106 T

vseh vrst, kakor vsako leto, po najugodnejši ceni vedno na zalogi. Ravnotan se kupuje surov in topileni loj in se plača po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman,
Ljubljana, Poljanska cesta 85.
!! 25. leto obstoja tvojke !!

Drva
trboveljski
premog

H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343
T 57

Krata usoda je iztrgala iz naše srede našo iskrenoljubljeno

soprgo, mamico, staro mamico, sestro, gospo

Cecilijo Tejkal

soprgo žel. nadrevidenta v p.

ki je 3. novembra nenadoma preminila.

Pogreb nepozabne bo v sredo, 5. novembra ob 16. 1/2 iz hiše žalosti, Novi Vodmat št. 72.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 4. novembra 1924.

Žalujoči ostali.

„NARODNA TISKARNA“
u Ljubljani izvršuje točno
VIZITKE, KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIRS FIRMO
KAKOR VSAKOVSTNE
DRUGE TISKOVINE ITD.
TELEFON ŠTEV. 304

Naročila sprejema tudi
„NARODNA KNJIGARNA“

6744

Akviziterja

za razpečevanje in prodajo elektrotehničnega materiala Išče elekrotehnična veletvrdka. Lastnorčno pisane ponudbe z načrtovalnimi izvirji in s sliko je vposlati pod šifro »Akviziter« na Aloma Company, Ljubljana.

6744

Modistinja,

prva moč, samostojna aranžerka — se sprejme načrte izvirjev, — išče uradnik — Ponudbe pod »Stalno/6763« na upr. »Slov. Nar.«

6759

Katero večje mestno trgovsko podjetje potrebuje posredovalca

na deželi — za nakup pridelkov, živine in lesa. — Ponudbe pod »Posredovalce/6768« na upravo »Slov. Nar.«

6769

1924 — traži se više vagona za kupiti.

— Uzorak i cene av vagon molim dati: S. J. o f. Novi Sad.

6769

na posredovalca za idočo sezono.

6769

Kot trgovski pomočnik,

skladiščnik ali potnik — iščem mesta. — Sem trgovski načrte izvirjev, — išče uradnik — Ponudbe pod »Stalno/6763« na upr. »Slov. Nar.«

6769

se vzame travnik v

približni izmeri 110 × 60

metrov, najraje na Kodlejem.

Vodmatu, Zeleni jami ali Selu. — Cenjene ponudbe pod »Travnik 6738« na upravo »Slov. Nar.«

6769